

2022-11-17, R.V.O. internet consultatie 7^e AP winterteelten en vanggewassen

De rode draad van deze en vaak ook andere regelingen is de drang naar kalenderlandbouw uit oogpunt van geautomatiseerde controle. Er wordt te makkelijk over het gegeven gestapt dat landbouw een activiteit is die sterk afhankelijk is van de natuurlijke omstandigheden waaraan de landbouwer zich moet kunnen aanpassen. Het is dan ook jammer dat de overheid ook hier weer de meeste waarde wenst te hechten aan de (academische) kennis en de praktische ervaringen en kennis ondergeschikt geacht worden. Hierbij wordt de lijst met leden van de werkgroep met experts gedomineerd door mensen van de Wageningen Universiteit. Wetenschappelijke kennis is natuurlijk ook van groot belang maar de landbouw is vooral ook een praktische sector.

Dat er bij de opbouw van de regeling/lijst gebruik gemaakt wordt van onderzoek uit de jaren 80 en 90 is bij gebrek aan actuelere cijfers een begin maar het lijkt mij zeer aannemelijk dat in die jaren die bodemvoorraden aan stikstof door het jaar heen een stuk hoger was dan na de sterke inperking van de gebruiksnormen daarna. De hieruit voortkomende verliezen kunnen dan volgens mij ook niet zondermeer gekopieerd worden naar de huidige situatie. Verder zijn de klimatologische omstandigheden sinds dien ook wat verandert waardoor het groei/teeltseizoen wat naar achteren geschoven.

Dat de wens een korte lijst met gewassen voor winterteelt met oogst na 1 oktober nu niet blijkt uit te komen is toch een gevolg van een compleet van de praktijk losgeslagen achtergrond. Dat een lange lijst met winterteeltgewassen vervolgens te weinig effect heeft op het verwachte resultaat betekend dat er dus aan de verkeerde knoppen gedraaid wordt.

De laatste jaren is de uiterste datum waarop nog bemest mag worden in de herfst al meerdere malen naar voren getrokken. De redenatie is dat gewassen/groenbemesters het na 15 augustus toch niet meer opnemen. Dat er dan nu ineens significante opname van stikstof is tot zelfs ver na 1 oktober is niet te rijmen.

Vanuit mijn positie zal het gewas Vezelhenne op de lijst met gewassen thuis horen die na 1 oktober geoogst moet kunnen worden. Om een maximale opbrengst te kunnen halen wordt dit gewas ergens in augustus meestal gemaaid. Vervolgens moet het op het veld blijven liggen om te rotten zodat het verder verwerkt kan worden. Met een jaar zoals 2022 is het allemaal geen probleem, er zijn echter al vele jaren geweest waarin de weersomstandigheden het niet mogelijk maken het produkt van het land te krijgen voor 1 oktober. Om dit dan in de huidige regeling af te straffen met een korting op de bemestingsnorm voor het volgende teeltseizoen lijkt me dan ook niet zinvol omdat dit direct gevolg heeft voor die teelt en belanden we in een neergaande spiraal. Vezelhenne is wat oppervlakte betreft een klein gewas en de voorgestelde maatregelen hebben enorme effecten op dit milieu en bodemvriendelijke gewas terwijl zoals aangegeven het effect op de totale uitspoeling van kleine teelten maar heel beperkt zal zijn. Een vrijstelling lijkt me hier zeker op zijn plaats in verband met de totale duurzaamheid van dit gewas.

De zetmeelaardappelen kennen in de praktijk een oogst periode van 2e week augustus tot begin november. Hierbij is er onderscheid tussen afluand levering en bewaring in het veld danwel in de schuur. De bewaaraardappelen worden geroid tussen eind september en eind oktober. Veel eerder kan niet vanwege de maximale opbrengst van het gewas en de daarbij behorende loofdood en afhardings termijn, waarbij ook de buitentemperatuur van groot belang is. Bij te hoge temperaturen zijn aardappelen immers niet goed te bewaren en al helemaal niet voor langere tijd, zeg begin maart. Dat er toch zetmeelaardappelen geteeld worden voor oogst in de periode van augustus tot half september komt door omstandigheden als volgteelt bij grondruil, arbeidsspreiding en benutting van de zetmeel fabrieken. Hierbij wordt dan wel fors ingeleverd op de maximale zetmeel opbrengst wat

de duurzaamheid van de teelt geen goed doet. De ervaring van de laatste jaren leert in de praktijk wel dat we met de oogst rond en na 1 oktober te maken hebben met volledig natuurlijk afgestorven gewassen waarbij verwacht mag worden dat er maar weinig opneembare stikstof in de grond is achter gebleven. Gedegen onderzoek hierna is van groot belang. Ook hier zal het korten op de bemestingsnormen voor opvolgend jaar negatieve gevolgen hebben voor die gewassen.

Ook suikerbieten worden hier nog laat gerooid, de eerste levering voor ons bedrijf staat gepland voor begin december en de rest gaat rond half januari richting de verwerking. Uit efficiëntie overwegingen zijn er in het verleden fabrieken gesloten en de verwerkingscampagnes verlengt en tot op heden werkt dat naar tevredenheid. Bieten die voor half november gerooid worden voor de late levering kennen een zeer groot bewaarverlies vooral als de buitentemperaturen zoals dit jaar lang in de herfst op een hoog niveau liggen. Vrijstelling van vanggewas en korting op stikstofgebruiksnormen voor de volgende teelt zijn hier absoluut van toepassing. Inzaai van een vanggewas na half november is zinloos en zal eerder extra schade aan de bodem opleveren.

De eis van het laten staan van een vanggewas tot minimaal 1 februari past ook weer precies in het plaatje van de kalenderlandbouw maar echter totaal onzinnig. Gewassen telen en behandelen is een kwestie van inspelen op de omstandigheden. Als er een goed ontwikkeld vanggewas op het veld staat en de weersomstandigheden zijn half januari geschikt om deze te vernietigen zodat de vertering kan beginnen moet dit niet door een vastgestelde datum gedwarsboemd worden waardoor er als gevolg van een te late vernietiging problemen met de mineralisatie ontstaan bij het volggewas. Dit is uit ervaring met groenbemesters die na de winter nog groen zijn en waar na bemesting met organische mest rond de start van het groeiseizoen in mei/juni grote tekorten ontstaan door vastlegging van stikstof tijdens de mineralisatie die dan niet beschikbaar komen voor de planten. Dit alles afhankelijk van de natuurlijke omstandigheden en niet op basis van de kalender!

Als laatste wil ik de te positief ingeschatte toename van de organische stof in de bodem door gebruik van vanggewassen/groenbemesters wat temperen. Dat groenbemesters en plantenresten van groot belang voor het bodemleven zijn is duidelijk. Dat de wens van het verhogen van het organischestof gehalte in de bouwvoor met meerdere procenten vaak een illusie is zullen bodemkundigen beamen. Het nu vastleggen van gewassen en termijnen zonder gedegen onderzoek naar de effecten is een slechte zaak. Er dienen jaarlijks evaluaties en aanpassingen plaats moeten vinden.